

บทที่ ๑
บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

ประเทศไทย เริ่มพัฒนา เศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรม ตั้งแต่แผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ นอกเหนือจากสาขาเกษตรกรรมซึ่งเป็น เศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ การพัฒนา เศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรมในระยะเริ่มต้นพัฒนา ขึ้นบริเวณชานเมืองและจังหวัดใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นตลาดรวม (Central market) ของสินค้าอุตสาหกรรม และเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่งของประเทศ ในระยะต่อมาการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดความสนใจที่จะพัฒนาขึ้นในส่วนภูมิภาค โดยให้ใกล้เคียงกับแหล่งวัตถุดิบยิ่งขึ้นซึ่งจะต่างกับอุตสาหกรรมใกล้ตลาด ที่ต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ เป็นสำคัญ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมใกล้แหล่งวัตถุดิบตามภูมิภาคต่าง ๆ นอกจากจะเป็นการพัฒนา เศรษฐกิจสาขาอุตสาหกรรมแล้ว ยังเป็นการพัฒนาส่วนภูมิภาค (Regional Development) ไปควบในขณะเดียวกัน

แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ได้กำหนดให้การพัฒนาจังหวัดลำปาง เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ของภาคเหนือตอนบน หรือที่เรียกว่า "อนุภาคลานนา" ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง และตาก ในขณะที่จังหวัด เชียงใหม่ ได้รับการพัฒนาให้เป็น เมืองหลักศูนย์กลางของภาคเหนือตอนบนด้วย จังหวัดลำปางมีประชากรมาก เป็นอันดับสามรองจาก เชียงใหม่และ เชียงราย มีผลิตภัณฑ์มวลรวมมาก เป็นอันดับสองรองจาก เชียงใหม่ นอกจากนี้ลักษณะที่ตั้งของจังหวัดลำปาง เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมในภูมิภาคนี้ทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานรองรับภาวะ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมที่จะได้รับการพัฒนาขึ้น

จากการพิจารณาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ความคับคั่งของผลิตภัณฑ์มวลรวม และแรงงานจะเห็นว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของอุตสาหกรรมนั้นอยู่ในบริเวณจังหวัด ลำปาง เชียงใหม่ แพร่ และลำพูน คิดเป็นร้อยละ 29.73, 21.10, 18.48 และ 17.56 ตามลำดับ ถ้าแยกพิจารณาเป็นรายสาขาจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสาขา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเกษตรมีมากที่สุด เป็นร้อยละ 40.36 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดและส่วนใหญ่จะอยู่ในจังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แพร่ คิดเป็นร้อยละ 32.82, 19.64, 13.35 และ 9.92 ของจำนวนโรงงานประเภทนี้ทั้งหมดตามลำดับ โรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าวจะเกาะกลุ่มอยู่เฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภออื่น ๆ นอกจากนี้มีจำนวนโรงงานน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าการอำเภอเมือง เป็นศูนย์กลางของความเจริญ ทาง การปกครอง การพาณิชย์ การศึกษา การสาธารณสุข และสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีแรงงานกรรมกรและแรงงานฝีมือ ซึ่งจำเป็นต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมรวม อยู่ในชุมชนเมือง (Urban Center) ด้วย

โรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดลำปางจึงมีความหนาแน่นอยู่ในเขตอำเภอเมืองลำปางมากที่สุด โดยเฉพาะตำบลต่าง ๆ ในชุมชนเมืองลำปาง เช่น ตำบลสบตุ๋ย หัวเวียง เวียงเหนือ และสวนดอก ลักษณะของที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าวตั้งอยู่กระจัดกระจายไม่ เป็นระเบียบแบบแผน โดยมากจะตั้งอยู่บริเวณสองข้างทางสายสำคัญคือ ถนนพหลโยธิน ถนนมนตรี ถนนจักรไชย นอกจากนี้ยังมีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณที่ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการแล้ว การที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ร่วมกับบ้านที่พักอาศัย บ้านพาณิชย์กรรม บ้านสถาบันราชการและสถาบันการศึกษา ตลอดจนสถานบันเทิงทางศาสนานั้น เป็นลักษณะการใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาทางผังเมืองและเป็นการก่อให้เกิดปัญหาภัยพิบัติสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งด้านอากาศเสีย น้ำเสีย และเสียงที่ก้องเกินควร จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ร่วมกับแนวโน้มในการที่จะก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นอีกในชุมชนเมืองลำปาง จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะได้มีการศึกษาเพื่อจัดหาพื้นที่สำหรับใช้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมของ

ชุมชนเมืองสาขางโทยร วรรวม เอาโรงงานอุตสาหกรรมทั้งที่มีอยู่เดิมและที่จะตั้งขึ้นใหม่ไว้ในบริเวณเดียวกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ทั้งผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ประชาชนและรัฐบาลควย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการไหลที่กินของชุมชนเมืองสาขาง เช่น ลักษณะกายภาพ ประชากร โครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและการบริการสังคม
2. ศึกษาลักษณะการไหลที่กิน เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเมืองสาขาง
3. ศึกษาแนวโน้มของการขยายตัวและบทบาทของชุมชนเมืองสาขาง
4. ศึกษา เพื่อเสนอแนะพื้นที่ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา เบื้องต้นในการเลือกที่ตั้งแหล่งอุตสาหกรรม

ขอบเขตและขอบคกกลง เบื้องคน

1. การศึกษาสภาพทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม จะทำการศึกษาทั้งระดับจังหวัดและระดับชุมชนเมืองสาขาง
2. การศึกษาสภาพการไหลที่กินจะ เน้น เฉพาะบริเวณชุมชนเมืองสาขาง
3. การศึกษาจะพิจารณาอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการ เกษตร เป็นหลัก ส่วนอุตสาหกรรมอื่น ๆ จะศึกษาเป็นส่วนประกอบเท่านั้น
4. การศึกษา เรื่องนี้จะทำการศึกษาจนถึงการ เสนอแนะที่คั้งสำหรับแหล่งอุตสาหกรรมของชุมชนเมืองสาขาง เท่านั้น
5. ข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารของหน่วยราชการต่าง ๆ ถือว่า เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

6. โรงงานอุตสาหกรรมในการศึกษานี้ถือตามคำนิยามในพระราชบัญญัติ
โรงงานอุตสาหกรรม พ.ศ.2512 มาตรา 5 ว่า

"อาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักร ที่มีกำลังรวม
ตั้งแต่ 2 แรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 2 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้
คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เพื่อใช้
สำหรับ ทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง
แปรรูปหรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน
ที่กำหนดในกฎกระทรวง"

วิธีดำเนินการศึกษา

1. การ เก็บรวบรวมข้อมูล
ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการ ออกสำรวจ ทัศนศึกษา
สภาพของชุมชน เมืองลำปาง
ข้อมูลทุติยภูมิได้จากสวนราชการต่าง ๆ ตลอดจนหนังสือและ
เอกสารในหอสมุด
2. ศึกษานโยบายการ พัฒนาอุตสาหกรรมและ ทฤษฎีความคึก เกี่ยวกับแหล่ง
ที่ตั้งอุตสาหกรรม
3. ศึกษาลักษณะกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจและสังคม ระดับจังหวัด
ของจังหวัดลำปาง
4. ศึกษาภาวะของการ อุตสาหกรรมในภาคเหนือและชุมชน เมืองลำปาง
5. ศึกษาลักษณะการใช้ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจของชุมชน
เมืองลำปาง
6. วิเคราะห์พื้นที่ที่จะ เสนอแนะให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมของชุมชน เมือง
ลำปางโดยวิธีให้ค่าพื้นที่ (weighting) และการ วิเคราะห์ที่ค้ำจาก
ทางกายภาพที่มีผลต่อการ พัฒนาชุมชน (Threshold Analysis)

7. การนำเสนอข้อมูล จะเสนอข้อมูลเป็นแผนที่ แผนที่และตาราง

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลสถิติ เอกสาร จากส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและในจังหวัดลำปาง
2. แผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ จากกรมแผนที่ทหารบก และสำนักผังเมือง
3. สํารวจในสนาม

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทราบลักษณะกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดลำปาง
2. ทราบสภาพการใช้ที่ดินของชุมชน เมืองลำปาง
3. ทราบลักษณะของการอุตสาหกรรม ของชุมชน เมืองลำปางรวมทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในชุมชน เมืองลำปาง
4. ทราบแนวโน้มของการขยายตัวของชุมชน เมืองลำปาง
5. สามารถเสนอแนะพื้นที่ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมของชุมชนเมืองลำปาง
6. สามารถนำผลของการศึกษาไปประกอบการวางแผนพัฒนาการใช้ที่ดินของชุมชน เมืองลำปางต่อไป
7. ผลของการศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแบบอย่างในการศึกษา เพื่อเลือกพื้นที่ เพื่อกำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมในบริเวณอื่น ๆ ได้